

Paisatge i literatura

No conec personalment Miquel S. Jassans. Sí que conec part de la seva activitat. Es tracta d'un personatge complex, que ens ofereix diferents cares; i unes cares no sempre fàcils de conjugar. Jassans és pintor, llicenciat en belles arts; per tant, un home del món de l'art. Però també s'ha dedicat a la investigació. En aquesta faceta, els seus esforços s'han decantat cap a la història i, més específicament, cap a la toponímia, és a dir, els estudis dels noms de lloc. Que jo sàpiga, ha publicat les de Rasquera, Alforja i Cortiella, Poboleda, Collejou i tinc entès que treballa en la de Valls. Qualsevol es pot plantejar quina relació té una cosa amb l'altra. Però qui conegui una mica el que ha escrit Jassans, pot trobar amb facilitat la resposta. Es tracta d'una passió pel territori i pel paisatge que troba en els noms de lloc la seva expressió mítica i simbòlica. Precisament ara, l'artista alforjenc acaba de publicar una novel·la que posa en relació aquests conceptes. Es diu *Diari d'un artista* (Cossetània, 2007) i és un relat que conté, realment, tres històries. Hi ha, primerament, la història personal de l'Ambròs Fortuny, un home de bona posició a qui un tren endimoniat de vida ha conduït a una situació límit. En el camí de la desesperació trobarà una possible solució a través de la venda de la seva col·lecció d'art, el valor de la qual ell desconeixia. Aquesta possible solució no estarà exempta de problemes però el conduirà, alhora, a una situació més alta a través de l'amor. És, com si diguéssim, la història que fa de fil conductor del relat. Durant les operacions de recerca al voltant d'aquest patrimoni artístic, en el qual hi ha obres de Barceló, Mir, Tógors, Clavé, Miró, Anglada Camarassa, però sobretot d'un per a nosaltres desconegut Bernat Bru, apareix el dietari d'aquest darrer artista. I aquest dietari constitueix la part central del relat i la que en justifica el títol. Per últim, un cop ja centrats en el negoci de la venda de les obres d'art, en sobrevé el robatori i això, de sobte, fa que la novel·la doni un gir cap al relat detectivesc. Dóna la impressió que tota la novel·la, tant els amors de l'Ambròs i la Carla, com les investigacions de la comissària Marcel·la Magrinyà, tenen la missió de constituir una mena d'envoltori del dietari central, en el qual, sens dubte, Jassans ha volgut fer constar les seves opinions sobre art. Convé dir que la novel·la passa el 2050 i que el dietari de Bernat Bru transcorre entre 1983 i 1986. Per tant, l'autor parla des d'un hipotèticament distanciat futur per referir-se a un immediat passat nostre, en el qual ell ha estat molt involucrat. Bernat Bru, a més, és d'Alcover i això li permet parlar del nostre paisatge. És recomanable, pel que fa a aquest

aspecte, la seva descripció d'una excursió a la vall del Glorieta. Pel que fa a les seves idees artístiques, fan venir ganes de visitar Arezzo per poder veure els frescos de Piero della Francesca. De la relació de pintura i paisatge diu: "La riquesa de matisos que dóna la natura és una font inesgotable d'inspiració". Es mostra decebut amb Dalí i critica sense pietat el món de l'art contemporani. Fins al punt que quan li comuniquen que ha guanyat una biennial, diu: "L'he guanyat. Quina merda", fent referència al fet que el premi estava comprat tot i ell no saber-ho.

JOAN CAVALLÉ

Publicat al diari *El Punt* el 14 d'octubre de 2007